

Kulkurinvalssi

Johdanto

Etenevän muistisairauden diagnoosin saa vuosittain yli 13 000 suomalaista. Kaiken kaikkiaan sairastuneita on Suomessa yli 120 000 (1.). Alzheimerin tauti aiheuttaa noin 60%, vaskulaarinen dementia noin 15-20%, Lewyn kappale –tauti noin 10-15% ja frontaalidementiat alle viisi prosenttia kaikista demencioista Suomessa (2,3).

Turvateknologian avulla voidaan auttaa ja lisätä mahdollisuutta asua kotona pidempään. Tässä tutkimuksessa selvitetään dementoituneiden vaelteluun liittyvää problematiikkaa. Tutkimus tehtiin osana Kulkurin Valssi -hanketta. Tutkimuksessa kartoitettiin, testattiin ja kehitettiin erilaisia kulunvalvontateknologioita.

Tutkimus tehtiin 1.3.2008 – 31.12.2009 välisenä aikana.

Menetelmät

Tutkimukseen osallistui 32 dementoitunutta kotona asuvaa ikäihmistä (13 miestä ja 19 naista). Kaikille osallistujille tehtiin muistitestit (CDR, MMSE ja GDF-FAST). Osallistuneiden dementoivan sairauden vaihe oli alkutesteissä seuraava: 15 lievästi muistisairasta, 13 keskivaikeasti muistisairasta ja 4 vaikeasti muistisairasta. Keski-ikä osallistuneilla oli 81 -vuotta vanhimman ollessa 90v ja nuorimman 66v. (4.)

Kulunvalvontateknologiat jaettiin kolmeen ryhmään, jossa kiinnitettiin huomiota 1. kodin sisäiseen turvallisuuteen, 2. alueen turvallisuuteen (puutarha), 3. alueen ulkopuoliseen turvallisuuteen.

Tulokset

Tutkimuksessa asennettiin 23 kulunvalvontalaitetta (10 ovihälytintä, 10 GPS tai RF paikannus laitetta, 2 GSM kameraa ja 1 radiopuhelin). 9:ssä tapauksessa ei asennettu kulunvalvonta tekniikkaa, koska omaiset tai ikäihminen ei halunnut tekniikkaa, ikäihminen joutui laitoshoittoon ennen kuin tekniikkaa ehdittiin asentaa tai tutkimuksessa ei löydetty ikäihmiselle sopivaa teknologiaa.

Kodin sisäisen turvallisuuden tekniikkana turvapuhelin erilaisine lisälaitteineen toimii hyvin. Parhaan turvan antaa älykäs oviturva, joka valvoo ulko-ovea ja lähettää hälytyksen vain siinä tapauksessa, kun asukas on poistunut ovesta ulos. Laitteeseen saa myös viiveen takaisin paluulle.

Toimivia alueturvallaitteita emme hankkeeseemme löytäneet. On olemassa tekniikoita, joissa on aluevalvonta esimerkiksi 300m asti, mutta testauksissamme näistä laitteista tuli paljon vika hälytyksiä.

Tekniikat, jolla voidaan turvata alueen ulkopuolisia alueita, on olemassa useilla toimittajilla. Nämä tekniikat ovat kehittyneet viimeisten 2-3 vuoden aikana ja erilaisilla GPS -laitteilla voidaan paikantaa käyttäjiä tarkasti. Tekniikka toimii, mutta ongelmana on usein se, miten GPS -laite saadaan dementoituneen mukaan ja kuka huolehtii laitteiden akun lataamisesta.

Hankkeen yhtenä tuloksena voidaan osoittaa, että teknologia tulisi ottaa käyttöön demenciasairauden alkuvaiheessa, jolloin dementoituva henkilö kykenee vielä itse oppimaan ja ymmärtämään teknologialaitteiden toimintaperiaatetta. Keskivaiheessa ja vaikeassa vaiheessa olevien dementoituvien oppimiskyky on vähäinen, jolloin uusien asioiden omaksuminen ei onnistu.

REFERENCES

1. http://www.muistiliitto.fi/fin/muisti_ja_muistisairaudet/
2. Erkinjuntti, T., Alhainen, K., Rinne, J. 2004. Muistihäiriöt. Helsinki: Duodecim: Suomen apteekkariliitto.
3. Vallejo Medina, A., Vehviläinen, S., Haukka, U-M., Pyykkö, V., Kivelä, S-L. 2006. Vanhustenhoito. Helsinki: WSOY.
4. Rosenvall ym. Muistihäiriö ja dementiapotilaan toimintakyvyn ja sairauden vaikeusasteen arviointi. 2000. Suomen Lääkärilehti 2000:5, 2299 9304.